

KUOPIO

Käyttösuunnitelma 2026

Sivistyslautakunnan alaiset palvelut

Sisällys

Sivistyslautakunnan alaisten palveluiden käyttösuunnitelma	2
Palveluiden strategiaseuranta	5
Sivistyslautakunnan alaisten palveluiden tuloslaskelma	8
Talousarvion sitovuus	10
Henkilöstösuunnitelma	11
Varhaiskasvatus	12
Perusopetus- ja iltapäivätoiminta	16
Nuorisopalvelut	20
Lukiokoulutus ja Kuopion alueen urheiluakatemia	22
Kansalaisopisto	25

Sivistyslautakunnan alaisten palveluiden käyttösuunnitelma

Johdanto

Talousarvion käyttösuunnitelman tarkoitus

Talousarvion käyttösuunnitelmalla tarkoitetaan kaupunginvaltuuston hyväksymää toiminta- ja taloussuunnitelmaa yksityiskohtaisempaa toiminnallista ja taloudellista selvitystä tehtävistä ja määrärahoista. Käyttösuunnitelmilla toimielimet jakavat määrärahat ja tuloarviot vastuualueille sekä asettavat tarkennetut tavoitteet tuotettaville palveluille. Investointimäärärahat jaetaan eri hankkeille ja kohteille tarpeen mukaan.

Talousarvion käyttösuunnitelman laatimisen velvoite

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Valtuuston hyväksyttyä talousarvion kaupunginhallitus, jaostot ja lautakunnat päättävät talousarvion käyttösuunnitelmista eli tarkistavat talousarvioesityksiinsä sisältyneet alustavat esitykset käyttösuunnitelmiksi. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan toimielinten on laadittava talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat talous- ja omistajaohjaus sekä strategia ja viestintä -vastuualueiden laatimassa aikataulussa.

Kaupunginhallitus hyväksyy Tilapalvelujen käyttösuunnitelman huhtikuussa 2026. Samassa yhteydessä annetaan jaostojen ja lautakuntien hyväksymät käyttösuunnitelmat kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Maailmantilanteen epävarmuus, polarisaatiokehitys, sosiaalisen median ilmiöt ja perheiden jaksaminen vaikuttavat lasten ja nuorten hyvinvointiin. Varhaiskasvatuksessa lasten tuen tarpeet ovat monimuotoistuneet ja muuttuneet, mikä lisää jatkuvien lakimuutosten ja mitoituksivaatimusten ohella palveluiden kustannuksia. Kuopion kaupungin laajan ja saaristomaisen alueen vuoksi palvelujen tarve on alueellisesti epätasaista. Työvoiman saaminen maaseutualueilla on haasteellista, minkä lisäksi kelpoisen henkilöstön saatavuus koko kaupungin alueella on heikentynyt ja erityisesti varhaiskasvatuksen opettajista, erityisopettajista ja sosionomeista on pulaa.

Varhaiskasvatuspalveluiden kysyntään vaikuttavat yleinen lapsimäärän sekä syntyvyyden laskeminen. Tätä kehitystä tasoittaa positiivinen muuttoliike. Asiaksmaksujen aleneminen on osaltaan nostanut varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Perhevapaaudistuksen seurauksena yhä pienempiä lapsia tulee varhaiskasvatuspalveluiden piiriin, mikä näkyy kasvavana pienten lasten paikkatarpeena. Näistä syistä johtuen varhaiskasvatuspalveluihin osallistuvien lasten määrä tulee todennäköisesti pysymään nykyisellä tasolla.

Kiristyvän taloustilanteen takia varhaiskasvatuspalvelujen toiminnassa, työjärjestelyissä ja rakenteissa tehtyjen muutosten lisäksi varhaiskasvatuksen palveluverkkoa joudutaan tarkastelemaan. Varhaiskasvatuksen käyttöastetta ja henkilöstön työssäolopäiviä pyritään nostamaan erillisten toimenpiteiden avulla. Varhaiskasvatustyksiköiden aukioloa tiivistetään erityisesti loma-aikoina.

Taloustilanne edellyttää myös perusopetuksen palveluverkon tarkastelua. Palveluverkon ja resurssien tarkastelussa otetaan huomioon oppilaiden määrän väheneminen, tilojen monipuolinen käyttö, monialaisen ja uudenlaisen palvelu- ja toimintakulttuurin kehittäminen sekä alueiden tarpeet. Opetuspalvelujen palveluverkko on laaja ja väljä, erityisesti maaseutualueilla koulukiinteistöissä on noin 20 % ylimääräistä tilaa (FCG selvitys 31.3.2025). Perusopetuksen oppilaiden ja nuorten kokonaismäärän ennakoidaan edelleen vähenevän, mutta alueiden väliset erot ovat suuret. Väheneminen on voimakkainta Nilsiän ja Juankosken alueilla. Muilla alueilla lasten ja nuorten määrä pysyy melko tasaisena tai vähenee. Samanaikaisesti opetuspalveluihin kohdistuu merkittäviä säästövelvoitteita talouden tasapainotusohjelmakaudella. Keväällä 2025 valmistuneen palveluverkkosuunnitelman perusteella valmisteltiin esityksiä päätöksentekoon vuodenvaihteessa 2025 – 2026.

Suuremmat ikäluokat ovat perusopetuksen yläluokilla ja toisella asteella. Lukiokoulutukseen on enemmän hakijoita kuin aloituspaikkoja, minkä vuoksi sisäänottoa pyritään kasvattamaan. Yhteiskunnan tila ja lasten ja nuorten vointi näkyy esimerkiksi lukiokoulutuksen neljännen vuoden opiskelijoiden määrän kasvuna. Oppimisen tuen uudistus edellyttää vahvemman oppimisen tuen toimintakulttuurin kehittämistä. Lukiokoulutuksessa toteutetaan erilaisia tukimuotoja myös opiskelijoiden jaksamisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Vahvaa tukea tarjoavaa TUVA-koulutusta kehitetään edelleen yhteistyössä nuorisopalvelujen ja kansalaisopiston järjestämän valmistavan ja aikuisten perusopetuksen kanssa.

Pohjois-Savon hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta. Yhteistyön rakenteiden luominen on edelleen osittain kesken, ja paikoitellen haastavaa hyvinvointialueen henkilöstön vaihtuvuuden takia. Rakenteiden keskeneräisyys ja toistuva uudistaminen sekä resurssipula hankaloittavat yhteistyötä ja siten lasten ja nuorten palvelujen toteuttamista.

Oppimisen tuen lainsäädännön muuttumisen vuoksi perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmat on päivitetty ja oppimisen tuen uusia toimintamalleja otetaan käyttöön. Oppimisen tuen kehittämissuunnitelma uudistetaan ja otetaan käyttöön vuoden 2026 aikana

Nuorten vapaa-ajan digitalisoituminen vaatii nuorisopalveluilta työn kehittämistä ja suuntaamista digitaalisten nuorisopalveluiden kehittämiseen enenevässä määrin. Nuorisopalvelujen työskentelymuotoja tarkastellaan erityisesti niillä alueilla, joissa nuorten tavoittaminen ja kohtaaminen on haastavampaa. Nuorisopalvelujen päivitetty toimintaohjelma ja tehostetun nuorisotyön malli on otettu käyttöön.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Osaava tulevaisuus -pilottihankkeessa on rakenteilla vuosien 2024 - 2026 aikana yhdessä Pohjois-Savon kuntien ja Itä-Suomen yliopiston kanssa uusi osaamisen kehittämisen malli sekä koulu- ja aluetason oppiva organisaatio. Mukana on 15 kuntaa, yli 80 peruskoulua ja yli 1700 opettajaa. Hankkeessa tuetaan koulukohtaisten kehittäjäopettajien, kiertävien alueellisten pedagogisten mentoreiden ja räätälöidyn täydennyskoulutuksen avulla perusopetuksen opetushenkilöstön osaamisen kehittymistä. Kehittymisestä kerätään koulu- ja kuntatason arviointitietoa, jonka pohjalta luodaan valtakunnallinen osaamisen kehittämisen yhteistyömalli muiden kuntien, verkostojen ja yliopistojen käyttöön.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavien lasten ja nuorten määrä on kääntynyt laskuun. Maahanmuuttajille annetaan kohdennettuja palveluja ja tukea. Kuopiossa toimii maahanmuuttoviraston 21-paikkainen alaikäisyksikkö. Kotikansainvälisyyden lisäksi toteutetaan erilaisia kansainvälisyshankkeita ja -yhteistyötoimintoja.

Kansalaisopisto-opetuksen keskiössä ovat kansalaistaidot eri muodoissaan, yhdessä oppimisen ja opiskelijoiden omien vahvuuksien tunnistamisen kautta tuetaan kuntalaisten taitoja osallistua ja vaikuttaa kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Erityisesti ikääntyneiden suhteellisen osuuden lisääntyminen väestössä lisää elinikäisen oppimisen palvelutarvetta. Verkkokurssitarjontaa ja monimuotoista opetusta kehitetään edelleen osallistujien tarpeita vastaaviksi

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Palveluja kehitetään Meidän Kuopion osallisuusmallin mukaisesti niin asukkaita kuin muita toimijoita suunnitteluun osallistaen.

Väestöennusteiden mukaan lasten määrä vähenee haja-asutusalueilla ja joillakin kaupunkialueilla, joilla lapsi- ja oppilasmäärät ovat pieniä. Tällä on vaikutuksia laadukkaan kasvatus- ja opetussuunnitelman mukaisen opetuksen järjestämiseen, kustannuksiin ja haasteisiin saada osaavaa henkilökuntaa.

Varhaiskasvatuksessa opettajien ja sosionomien rekrytointi on haasteellista koko kaupungin alueella. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakennetta koskeva muutos tulee voimaan 1.1.2030 alkaen, jolloin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta mitoitukseen laskettavasta henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, joista vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Kolmasosalla työntekijöistä tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Lakimuutos on huomioitu henkilöstösuunnittelussa ja rekrytointiprosesseissa. Samalla yhteistyötä alan

korkeakoulujen kanssa tiivistetään erilaisten koulutuspolkujen rakentamiseksi varhaiskasvatuksen opettajan ja sosionomin tutkintoihin. Myös sijaisrekrytointia kehitetään.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluverkostoa, sen tehokkuutta ja palvelevuutta tarkastellaan eri palvelutoimintojen näkökulmat ja alueiden kehitys huomioiden. Kasvun ja oppimisen palvelut osallistuvat aktiivisesti dynaamisen ja ajantasaisen palveluverkostotyön kehittämiseen. Samalla kehitetään myös palvelukonsepteja tilojen yhteiskäytön mahdollistamiseksi ja tilatarpeen optimoimiseksi.

Uudistettu Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma ohjaa varhaiskasvatuksen, opetuksen ja nuorisopalvelujen toimintaa. Ohjelmaa toteutetaan lukuvuosittain priorisoitujen toimenpiteiden avulla.

Varhaisen tuen kysyntä kasvaa kaikissa lasten ja nuorten palveluissa. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tiivistetään ja kehitetään varhaisen tuen palvelujen kehittämiseksi. Tavoitteena on kehittää toimintamalleja, joissa jatkuvaan kysynnän kasvuun pystytään vastaamaan varhaisessa vaiheessa. Lasten ja nuorten palveluissa on käytössä Yhdessä aika -toimintamalli (Perhekeskus), jota kehitetään edelleen yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa.

Perusopetuksen yhteisiä kehittämiskohteita ovat oppilaiden osallisuuden kehittäminen sekä kiusaamisen ja väkivallan ehkäiseminen. Lisäksi kouluilla tulee olla koulukohtaisia kehittämiskohteita, jotka nousevat koulun arviointien tuloksista. Kaikilla kouluilla on vastuuhenkilöt, jotka varmistavat, että oppilaiden tunne- ja turvataitoja edistetään tunne- ja turvataitokalenterin mukaisesti. Lukiokoulutuksen yhteinen kehittämiskohde on opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen.

Toimintaympäristön voimakas muuttuminen edellyttää henkilöstön osaamisen kehittämistä. Osaava tulevaisuus -hankkeessa etsitään moderneja ratkaisuja opetushenkilöstön osaamisen kehittämiseen yhteistyössä pohjoissavolaisten kuntien ja Itä-Suomen yliopiston kanssa. Tämänhetkisessä taloustilanteessa hankkeiden avulla tehtävää kehitystyötä vähennetään.

Toiminnan laadun seuraamiseksi ja parantamiseksi toistettavaa asiakaskyselyä kehitetään eri palveluissa.

Kuopion lukiokoulutuksen saavutettavuutta kehitetään digitaalisin ja monimuoto-opetuksen keinoin. Lukio-opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Kevätlukukaudella 2026 toteutetaan uudelleen TYKO-viikko, jolloin lukiolaisilla on mahdollisuus suorittaa korkeakouluopintoja ja toteuttaa työelämään tutustuminen joko työpaikalla tai hybriditoteutuksena.

Yhdessä tekeminen verkostoissa on yksi painopiste toiminnassa. Osallistutaan kansallisiin ja kansainvälisiin kasvatusta, oppimista ja opetusta edistäviin verkostoihin. Kehitetään yhteistyötä paikallisen lähiyhteisön kanssa.

Saarikellon päiväkodin uudisrakennuksen on tarkoitus valmistua loppuvuodesta 2026. Hiltulanlahden uuden kunnallisen päiväkodin rakentaminen käynnistyy vuoden 2026 aikana.

Pirtin koulu (1 - 6) valmistuu syksyllä 2026. Mölymäelle rakennettava koulu (7 - 9) valmistuu syksyllä 2027. Särkiniemen lähipalvelukeskuksen (koulu, päiväkotiki) hankesuunnittelun eteneminen odottaa palveluverkkosuunnitelman valmistumista. Palveluverkkoselvityksessä tulee ottaa huomioon pienenevät ja peruskorjauksen tarpeessa olevat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja nuorisopalvelujen yksiköt Muuruvedellä, Maaningalla, Juankoskella, Nilsiässä, Karttulassa, Riistaveden alueella, Vehmersalmella, eteläisellä maaseutualueella sekä keskustassa.

Strategiaa toteuttavat ohjelmat laaditaan vuoden 2026 aikana ja niihin pohjautuen tunnusluvut ja mittaritiedot uudistetaan vuodelle 2027.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, ympäristöön ja yrityksiin

Kelpoisen henkilöstön saatavuusongelma sekä henkilöstön sairauspoissaolot ja sijaisten huono saatavuus haastavat laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamisen. Samalla henkilöstön täydennyskoulutuksiin osallistuminen vaikeutuu.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkoston ja tilojen kehittämisen avulla lapsille pystytään tarjoamaan terveet, turvalliset, ajantasaiset ja pedagogisesti varustellut kasvu- ja oppimisympäristöt. Opetuksen järjestäminen on taloudellisempaa siten, että luokkakokoja pystytään paremmin optimoimaan.

Säästöt heikentävät lasten ja nuorten palvelujen laatua sekä lasten ja nuorten saaman tuen ja kohtaamisten määrää.

Opintojaksujen supistaminen lukioissa vähentää opiskelijan saamaa opetusta ja heikentää osaamista.

Palveluiden strategiaseuranta

Kestävä kasvu

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho
1.1. Kasvava, kansainvälinen ja monipuolinen elinkeinoelämä	Luomme yhdessä kumppanien kanssa elinvoimapaalvelukokonaisuuden, jossa yritys- ja työllisyyspalvelut, kaavoitus, koulutus ja osaamisen kehittäminen mahdollistavat yritysten tarvitsemat palvelut. Kuopio on TOP 3 parhaiden yrityskaupunkien joukossa.	Savilahden palvelujen suunnittelu yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Yrityskylä-toiminnan jatkaminen. Maahanmuuttajien palvelujen ja integraation vahvistaminen. Koulutuspalvelujen kehittäminen.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut
1.2. Koulutus ja osaava työvoima	Uudet alueelliset työllisyysratkaisut tukevat työntekijöiden ja työpaikkojen tarpeiden yhteensopivuutta sekä uusien työpaikkojen syntymistä. Kuopion työttömyysaste on koko maan keskiarvoa matalampi.	Tehdään yhteistyötä työllisyyspalvelujen kanssa.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho
1.2. Koulutus ja osaava työvoima	Kuopio on houkutteleva 26.000 opiskelijan opiskelukaupunki. Yliopisto-opiskelijoista 40 % ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 65 % työllistyy alueelle.	Kelpoisen henkilöstön muuntokoulutukset yhteistyössä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa. Tuetaan henkilöstön muuntokoulutuksiin osallistumista työvoimapulasta kamppailevissa ammateissa. Vahvistetaan yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa mahdollistamalla opiskelijoiden työelämään tutustuminen ja kiinnittyminen.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut
1.2. Koulutus ja osaava työvoima	Kansainvälisten osaajien osuus kasvaa 10 %:iin vuoteen 2035 mennessä. Osaajat työllistyvät alueelle ja integroituvat yhteisöön.	Tarjotaan harjoittelupaikkoja alan opiskelijoille. Eri kulttuuri- ja kieliryhmien yhteiskuntaan integroitumisen vahvistaminen.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut
1.3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen	Edistämme kestävää kulutusta ja kiertotaloutta sekä lähiruoan käyttöä ja puurakentamista.	Päiväkotikonseptissa edistetään puurakentamista ja se on käytössä investointikohteissa. Smarter -hankkeen kautta etsitään ratkaisuja ilmastomuutoksen aiheuttamiin vaikutuksiin sopeutumiseen ja suositaan vihreää piharakentamista. Kehitetään perusopetuksen koulukonseptia.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut

Elämänvoima

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho
2.1. Laadukas kasvatus ja opetus	Lapsille ja nuorille mahdollistetaan kasvun ja oppimisen ilo ja he saavat ammattimaista kasvatusta, opetusta ja tukea.	Pätevä ja motivoitunut henkilöstö toteuttaa laadukasta varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien mukaista kasvatusta ja opetusta. Oppimisen ilo syntyy yhteisöllisyyden kehittämisestä.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut
2.1. Laadukas kasvatus ja opetus	Lasten ja nuorten oppimistulokset paranevat ja oppimiserot kaventuvat.	Lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen tuki järjestetään saumattomasti läpi eri nivelvaiheiden. Varataan riittävät resurssit tuen järjestämiseen. Vahvistetaan henkilöstön osaamista ja kehitetään toimintamalleja lasten ja nuorten oppimistulosten parantamiseksi.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut
2.2. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Edistämme kaikkien asukkaiden liikunnallisia, kulttuurista ja sosiaalista aktiivisuutta sekä harrastusmahdollisuuksia tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Kuopio vahvistaa asemaansa Suomen johtavana urheilukaupunkina.	Tarjotaan matalankynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja kehitetään etä- ja hybridiosallistumisen mahdollisuuksia. Kehitetään urheiluakatemian toimintaa monialaisessa yhteistyössä.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut
2.2. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Painopisteenä ovat erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisemme päihde- ja mielenterveysongelmia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	Kehitetään HVA:n kanssa tehtävää yhteistyötä. Tarjotaan ennalta ehkäiseviä palveluja lapsille, nuorille ja perheille.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut

Muutosvoimainen työyhteisö

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho
3.1. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstö on osaavaa, hyvinvoivaa ja uudistumiseen motivoitunutta.	Hyvä esihenkilötyö vahvistaa henkilöstöosaamista ja työssäjaksamista	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut
3.1. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Hyvä poliittinen ja ammatillinen johtaminen luo menestyvää ja palveluhenkistä organisaatiokulttuuria.	Esihenkilöiden osaamisen vahvistaminen.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut
3.2. Palvelut ja rakenteet vastaavat tulevaisuuden tarpeita	Palveluverkosto ja -rakenteet vastaavat kaupungin kasvua. Toimimme yhteistyössä kaupunkikonsernin ja kuntakumppaneiden kanssa.	Seurataan alueellisia yksiköiden täyttöasteita ja viedään tarvittavat muutokset päätöksentekoon.	Varhaiskasvatus, Opetus ja nuorisopalvelut

Sivistyslautakunnan alaisten palveluiden tuloslaskelma

SIVISTYSLAUTAKUNNAN ALAISTEN PALVELUIDEN 1 000 €	TP 2023	TP 2024	TP 2025	KS 2026	Muutos € 2025-2026	Muutos-% 2025-2026
TOIMINTATULOT	14 524	14 236	14 089	15 169	1 080	7,7 %
Myyntitulot	3 350	3 626	5 645	5 336	-309	-5,5 %
Maksutulot	4 396	4 221	4 250	5 528	1 278	30,1 %
Tuet ja avustukset	6 335	5 947	3 637	3 779	142	3,9 %
Muut toimintatulot	443	443	557	526	-31	-5,5 %
TOIMINTAMENOT	-256 962	-260 397	-261 986	-273 515	-11 529	4,4 %
Henkilöstömenot	-140 705	-140 705	-142 631	-149 797	-7 166	5,0 %
Palvelujen ostot	-48 922	-51 454	-50 575	-53 568	-2 993	5,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 266	-3 923	-3 969	-4 621	-652	16,4 %
Avustukset	-4 558	-3 771	-3 584	-4 022	-438	12,2 %
Muut toimintamenot	-58 511	-60 545	-61 226	-61 507	-281	0,5 %
TOIMINTAKATE	-242 438	-246 161	-247 897	-258 346	-10 449	4,2 %

Käyttösuunnitelman tuloslaskelmaeurot eivät ole vertailukelpoiset edellisiin vuosiin verrattuna, sillä sivistyslautakunnan alaiset palvelut sisältävät 1.1.2026 alkaen kansalaisopiston palvelut. Lautakunnan, pääluottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen määrärahat siirtyivät konsernijaoston alaisiin toimintoihin. Haltuun hanke saatiin päätöksen, mistä johtuen tukipalvelut toimintona päättyi.

Palveluiden investoinnit

Investoinnit 1 000 €		TA+M 2025	TA 2026	Perustelut
Koneet ja kalusto				
Sivistyslautakunta	Menot	-1 755	-4 585	Sisältää Pirtin koulun ensikertaisen kalustamisen.
Sivistyslautakunta Koko hanke				
Koulujen ja nuorisotilojen uudisrakentaminen		-20 420	-24 380	
Pirtin koulu	29 000	-13 120	-10 880	YTKVR toteutusvaihe. Käyttöönotto 8/2026
Minna Canthin yläkoulu (Mölymäki), 10-sarjainen	29 300	-7 300	-13 500	Rakentaminen aloitettu 5/2025
Päiväkotien uudisrakentaminen		-3 500	-7 275	
Saarikellon päiväkotii, 6 r	7 440	-3 300	-3 975	Rakentaminen aloitettu 8/2025
Kinnulanmäen päiväkotii, 6 r	5 700	-200	-3 300	Kilpailutus 8/2025 ja suunnittelu alkaa 2025
Päiväkotien peruskorjauskohteet			-200	
Kaarenhovin päiväkotii, 6 r	6 800	0	-200	HS käynnissä.

SIVISTYSLAUTAKUNNAN KONEET JA KALUSTO -INVESTOINNIT	TA 2026	Tietokone- ja viestintälaitteet (sis. av-välineet)	Koneet ja kalusto
Oppimisympäristöjen toiminnallisiin muutoksiin sekä kehittämiseen liittyvät hankinnat ja elinkaarensa saavuttaneen opetuskaluston ja -varusteiden uusiminen.	230 000		230 000
Perusopetuksen vanhentuneen AV-laitekannan uusiminen.	200 000	200 000	
KOP akuutit ICT/AV-tarpeet	30 000	30 000	
Perusopetuksen oppilaslaitteiden elinkaarivaihdot (Chromebook & iPad)	400 000	400 000	
AV-varalaitteiden hankinta, projektorit, dokumenttikamerat ja äänentoisto, kaapelointi.	100 000	100 000	
Yo- ja koe-järjestelmien päivittäminen (Abittiz -muutoksista johtuvat palvelintarpeet, tietoliikenne- ja testiympäristöjen rakentaminen)	25 000	25 000	
Latausvaunut	10 000	10 000	
Sairaalakoulu Nevan yksikkö (ICT/AV/Tietoliikenne)	25 000	25 000	
Teknisen työn konekannan uusiminen, työturvallisuuden parantaminen.	35 000		35 000
Pirtin koulu, alakoulun ja esiopetuksen uudisrakennuksen kalustaminen ja varustaminen	3 100 000	400 000	2 700 000
Saarikellon päiväkotii, 6-ryhmäisen päiväkodin kalustaminen ja varustaminen	205 000	50 000	155 000
Varhaiskasvatuksen vanhentuneen kaluston uusiminen ja ergonomian parantaminen.	125 000	55 000	70 000
Nuorisotilojen kalustekannan ja laitteiston uusimiset	35 000	25 000	10 000
Työympäristöjen ergonomian parantaminen.	40 000		40 000
Kansalaisopisto: Opetuskaluston ja laitteiden päivittäminen	10 000	10 000	
Kansalaisopisto: Luokkien kalusteiden uusiminen	15 000		15 000
Yhteensä	4 585 000	1 330 000	3 255 000

Koneet ja kalusto -investointimäärä rahaa käytetään mm. oppimisympäristöjen toiminnallisiin muutoksiin ja kehittämiseen liittyviin kalustehankintoihin, varhaiskasvatuksen vanhentuneen kaluston uusimiseen ja ergonomian parantamiseen ja nuorisotilojen kalustekannan ja laitteiston uusimiseen. Edellä mainittuihin tarpeisiin liittyviä hankintoja tehdään toimintayksiköistä tulleiden esitysten pohjalta. Yksiköistä poistuvien, käyttökelpoisten kalusteiden osalta käytetään kalustekierrätystä yksiköiden välillä. Työympäristöjen ergonomian parantaminen jatkuu yhteistyössä Järvisuodun työterveyden työfysioterapeuttien kanssa. Teknisen työn konekannan työturvallisuus vaatii jatkuvaa päivittämistä työturvallisuusmääräysten mukaisesti. Tietokone- ja viestintälaitteiden osalta pääpaino on yksiköiden AV- varustelussa sekä oppilaslaitteiden elinkaarivaihdossa. Vuoden 2026 aikana otetaan käyttöön ja varustetaan Saarikellon 6-ryhmäinen päiväkotii ja Pirtin uusi koulu.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovuus

Käyttötaloussassa toimintakate sitoo seuraavia: keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, konsernijaosto, elinvoimajaosto/strategia ja viestintä, elinvoimajaosto/yrityspalvelu ja työllisyyspalvelu, kaupunkirakennelautakunta, sivistyslautakunta ja hyvinvoinnin edistämisen lautakunta. Kyseisillä jaostoilla ja lautakunnilla on oikeus tehdä tuloarvioiden ja määrärahojen muutoksia, kun ne eivät muuta toimintakatetta. Toimintakatteeseen vaikuttavat ja toimielinten väliset muutokset on valtuuston hyväksyttävä.

Investointiosassa ydinkaupungin ja taseyksikön investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia. Kaupunginhallituksella ja lautakunnilla on oikeus tehdä omien investointihankkeidensa välisiä määrärahasiirtoja. Määrärahaa ei kuitenkaan voi siirtää sellaiselle hankkeelle tai kohteelle, johon talousarviovuodelle ei ole varattu määrärahaa. Kaikki talousarvion investointihankkeet, joiden kustannusarviot tai lopullisiksi kokonaiskustannuksiksi tarkoitetut rahoitusvaraukset nousevat enemmän kuin alle 2,5 milj. euron hankkeissa 20 % ja muissa 0,5 milj. euroa, on käsiteltävä uudelleen kaupunginhallituksessa.

Sivistyslautakuntaan nähden sitovuus

Käyttötalous	Sitovuus
Sivistyslautakunta	Toimintakate

Investoinnit	Sitovuus
Koneet ja kalusto	Investointimenot

Sivistyslautakuntaan nähden sitovuus

Käyttötalous	Sitovuus
Varhaiskasvatus	Toimintakate
Opetus- ja nuorisopalvelut	Toimintakate

Lautakunta oikeuttaa toimialajohtajan tekemään mahdollisia määrärahan siirtoja vastualueiden välillä ja asiakkuusjohtajat palveluprosessien välillä ja sisällä.

Investoinnit	Sitovuus
Koneet ja kalusto -investoinnit (yhteisten palvelujen toimialan hankintapäällikkö päättää sivistystoimialan koneet ja kalusto - investointimäärärahojen käytöstä)	Investointimenot
Uudisrakentaminen ja peruskorjauskohteet	Tiedoksi kohdeluettelo

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnitelma	TP	TP	KS	Eläköity- misarvio
SIVISTYSLAUTAKUNNAN ALAISET PALVELUT	2024 htv	2025 htv	2026 htv	2026 lkm
Varhaiskasvatuspalvelut	1 250,7	1 184,8	1 163,8	19
Perusopetus ja iltapäivätoiminta	1 146,4	1 133,5	1 138,0	17
Nuorisopalvelut	51,0	51,8	53,8	1
Lukiopalvelut ja Kuopion alueen urheiluakatemia	193,7	195,1	198,1	4
Kansalaisopisto			58,0	2
Johdon tukipalvelut	7,6	2,8		
Palvelualue yhteensä	2 649,4	2 568,0	2 611,7	43

Varhaiskasvatuksen henkilötövuosien määrän muutos vuodelle 2026 koostuu talousarviossa esitetyistä talouden tasapainotustoimien säästötoimista: -9 HTV varhaiskasvatuksen käyttöasteen tehostamisesta, -3 HTV päiväkotien aukioloaikojen supistamisesta, -3 HTV sairauspoissaolojen vähentäminen, -3 HTV apulaisjohtajajärjestelmään tehtävät muutokset, -2 HTV johtajuusjärjestelyistä ja -2 HTV avoimen varhaiskasvatuksen supistaminen. Lisäystä henkilötövuosiin tulee yhden henkilötövuoden verran Lainesairaalaan varhaiskasvatuksen opettajasta.

Perusopetuksen- ja nuorisopalveluiden henkilötövuosien määrän muutos vuoden 2026 talousarviossa esitetyistä säästötoimista: -4 HTV koulujen budjettijärjestelmän muutoksesta ja -1,5 HTV 1.8.2026 lakkautuvista kouluista. Henkilöstömäärää lisää lakisääteinen oppimisen uudistus + 10 HTV verran, sekä nuorten työpajatoimintaan tuva-koulutuksen yhteydessä +2 HTV.

Lukiopalveluiden henkilötövuosien määrän lisääntymistä tulee +2 HTV lakisääteisen oppimisen tuen uudistuksesta ja +1 htv lukiopaikkojen aloituksesta.

Kansalaisopisto tuli uutena palveluna mukaan 58 henkilötövuodella.

Johdon tukipalvelut toiminto loppui haltuun hankkeen loppuunsaattamisen johdosta.

Eläköitymisarvio perustuu siihen, että luvuissa ovat mukana 64 vuotta täyttävät ja jo täyttäneet henkilöt.

Varhaiskasvatus

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Varhaiskasvatuspalveluiden tarpeen ennustetaan kasvavan hiukan seuraavien vuosien aikana, vaikka syntyvyys laskee. Syntyvyyden laskua kompensoi kuntien välinen muuttovoitto ja maahanmuuton kasvu. Varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajien määrä kasvaa edelleen. Palvelut tarjotaan kaikille inklusiivisesti ja ne pitävät sisällään tarvittavat tukitoimet sekä tulkkauspalvelut.

Palvelutarpeen kasvu on osittain alueellista. Kaupungissa on paljon vapaita varhaiskasvatuspaikkoja eri alueilla, minkä takia verkoston kehittämistarpeita täytyy tarkastella ajankohtaisesti. Lähivuosina palvelujen kasvava kysyntä painottuu erityisesti eteläiselle kaupunkialueelle. Palvelutarpeen kasvuun on kuitenkin varauduttava myös niillä kaupunkialueilla, joissa asutokantaa lisätään tulevaisuudessa. Palveluverkostoa kehitetään palvelutarvekysynnän ja tilojen käytön tehostamisen ja monipuolisen käytön näkökulmista yhdessä perusopetuksen sekä hyvinvoinnin edistämisen palveluiden kanssa. Vuoden lopussa käyttöön otetaan uusi kuusiryhmäinen Saarikellon päiväkotikoti. Hiltulanlahden kolmosalueen päiväkodin sekä Kaarehovin päiväkodin hankesuunnittelu ja toteuttaminen jatkuvat suunnitelmien mukaisesti.

Digitaalinen ympäristö on osa jokaisen lapsen arkea ja tavoitteena on, että yksiköissä on käytössään pedagogiikkaa tukeva ajanmukainen teknologia ja tietoverkot. Digitaitokalenterin käyttöä arjessa jatketaan. Kevään 2026 aikana tutkitaan asiakastietojärjestelmä Edlevon vaihtamista toiseen järjestelmään.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Esiopetus suunnitelma ja varhaiskasvatus suunnitelma päivitetään kevään 2026 aikana vastaamaan lakimuutoksia. Oppimisen tukea esiopetuksessa ja tuen tasoja varhaiskasvatuksessa kehitetään jatkumona. Jatketaan nivelvaiheysteistyön kehittämistä perusopetuksen kanssa.

Kuopion varhaiskasvatuksen kolmivuotisena pedagogisena painopistealueena on oppimisympäristöjen kehittäminen. Varhaiskasvatussuunnitelmassa oppimisympäristöt jaetaan fyysiseen ja toiminnalliseen, psyykkiseen, tekniseen ja kulttuuriseen oppimisympäristöön. Pedagogista painopistealuetta tarkastellaan eri vuosina eri näkökulmista, jotka ovat nousseet esiin ajankohtaisina kehittämistarpeina varhaiskasvatuksen kentältä.

Ensimmäisenä toimintavuonna 2025-2026 varhaiskasvatuksessa keskitytään erityisesti kielitietoiseen pedagogiikkaan teemalla "Me sanojen ja laulujen maailmassa". Tavoitteena on lisätä iloa varhaiskasvatukseen sekä loruja, lauluja ja satuja lapsen jokaiseen päivään. Toisena toimintavuonna 2026-2027 keskitytään leikkiympäristöjen ja leikkipedagogiikan kehittämiseen teemalla "Me leikin ja mielikuvituksen maailmassa".

ProVaka -toiminta jatkuu yhteensä 16:ssa yksikössä ja tavoitteena on lisätä mukana olevien yksiköiden määrää vuoden 2026 aikana.

Varhaiskasvatuksen osaja- ja henkilöstöpula näkyy erityisesti opettajien ja sosionomien rekrytoinneissa, minkä lisäksi sijaisia on vaikea saada eri tehtäviin. Rekrytoinneissa otetaan huomioon vuonna 2030 voimaantuleva henkilöstörakennemuutos. Yhteistyötä oppilaitosten kanssa kehitetään edelleen, jotta löydettäisiin monimuotoisia ratkaisuja henkilöstön täydennys- ja jatkokoulutautumiseen mm. lastenhoitajasta varhaiskasvatuksen sosionomiksi ja opettajaksi.

Talouden tasapainottamisen toimenpiteet

Tasapainotustoimet, varhaiskasvatus	toimintatulot	toimintamenot
toimenpiteet yhteensä 1 000 €	0	2260
Avoimen varhaiskasvatuksen supistaminen		84
Päiväkotien aukioloaikojen supistaminen		120
Johtajuusjärjestelyt		100
Varhaiskasvatuksen käyttöasteen tehostaminen		500
Sairauspoissaolojen vähentäminen/työssäolopäivien lisääminen		200
Varhaiskasvatusyksiköiden apulaisjohtarakenteen muutos		180
Kaupunkitasoiset henkilöstösäästöt tasapainotusohjelman mukaisesti		196
Palveluverkkomuutokset		880

Avoimen varhaiskasvatuksen supistamista tehdään paikoissa, joissa avoimen varhaiskasvatuksen kysyntä on pienentynyt.

Päiväkotien aukioloaikojen supistamista on tehty niin aamuista kuin illoistakin, jotta työntekijöiden työajat riittävät paremmin kattamaan päiväkodin aukioloajat ja sijaistarpeet etenkin iltapäivisin vähenevät. Ääriaukioloaikojen supistuessa henkilöstöä on enemmän paikalla silloin, kun lapsiakin on eniten paikalla (päivällä). Tämän lisäksi loma-aikojen yksiköiden aukioloa on keskitetty erillisen päivystysaikojen aukioloaikasuunnitelman mukaisesti.

Johtajuusjärjestelyissä varhaiskasvatuksen yksiköiden johtajavirkoja vähennetään yksiköiden yhdistelyjen kautta. Syntyvät säästöt riippuvat palveluverkon kehittämisestä ja investointisuunnitelmasta.

Varhaiskasvatuksen käyttöasteen tehostaminen 3+1 mallilla jatkuu. Mallissa avustajien määrä vähenee ja osaan ryhmistä palkataan neljänneksi työntekijäksi resurssilastenhoitaja. Ryhmien käyttöasteita on pyritty nostamaan kertoimista luopumalla, jolloin lapsiryhmissä on enemmän lapsia. Vapaita paikkoja on paljon kaupunkitasoisesti, minkä takia mallia kehitetään edelleen.

Sairauspoissaolojen vähentäminen/ työssäolopäivien lisäämisessä yksiköiden hyvä työilmapiiri ja johtaminen voivat osaltaan vähentää sairauspoissaoloja. Flunssa ym. aalloille ei voida mitään. Tämän takia olisi tärkeää, että lapset tulisivat terveinä hoitoon.

Varhaiskasvatusyksiköiden apulaisjohtarakenteen muutokset. Kehitetään varhaiskasvatuksen johtamista ja johtamisen tukea. Apulaisjohtajien lisäksi otetaan käyttöön aluesihteerimalli syksyllä 2026. Varhaiskasvatusalueiden määrää sekä johdettavien yksiköiden kokoa kehitetään tasapuolisemmiksi.

Kaupunkitasoisesti palveluille kohdistuu henkilöstösäästöjä tasapainotusohjelman mukaisesti, joita ovat työssäolopäivien lisääminen, henkilöstösuunnittelun tehostaminen ja henkilöstöohjeiden vaikutus kustannuksiin.

Palveluverkkomuutoksia tehdään valtuuston 16.2.2026 § 4 hyväksymän palveluverkkosuunnitelman mukaisesti.

Tuloslaskelma

VARHAISKASVATUSPALVELUT	TP	TP	TP	KS	Muutos €	Muutos-%
1 000 €	2023	2024	2025	2026	2025-2026	2025-2026
TOIMINTATULOT	5 296	5 016	4 563	4 105	-458	-10,0 %
Myyntitulot	192	221	598	205	-393	-65,7 %
Maksutulot	3 569	3 360	3 272	3 346	74	2,3 %
Tuet ja avustukset	1 526	1 407	654	554	-100	-15,3 %
Muut toimintatulot	9	28	38	0	-38	-100,0 %
TOIMINTAMENOT	-100 329	-101 809	-101 090	-101 784	-695	0,7 %
Henkilöstömenot	-54 165	-54 419	-53 370	-53 255	115	-0,2 %
Palvelujen ostot	-24 729	-26 481	-26 640	-27 969	-1 329	5,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-584	-426	-402	-539	-137	34,2 %
Avustukset	-4 421	-3 631	-3 462	-3 700	-238	6,9 %
Muut toimintamenot	-16 430	-16 853	-17 215	-16 321	894	-5,2 %
TOIMINTAKATE	-95 033	-96 794	-96 527	-97 679	-1 153	1,2 %

Tunnusluvut

Suorituskykymittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Päiväkotien täyttöaste / haja-asutusalue (%) ★	96	95	90	96	96
Päiväkotien täyttöaste / taajama-alue (%) ★	99	96	91	99	99

Taloudellisuusmittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Varhaiskasvatuksen toimintamenot 0–6-vuotiasta lasta kohden (€) ★	13 600	13 645	13 572	13 628	13 585

Vaikuttavuusmittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Varhaiskasvatukseen osallistuminen 0–6-vuotiaista (%) ★	79,3	78,2	77,2	82,0	82,0

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Päivähoidon tilojen määrä (m ²)	52 591	51 165	53 130	53 993	52 100
Päivähoidon tilojen määrä (m ² / lapsi)	12	12	12	13	12
Kunnallisessa päiväkotihoidossa olevien lasten määrä	4 233	4 265	4 256	4 300	4 400
Yksityisessä päiväkotihoidossa olevien lasten määrä	1 320	1 301	1 297	1 350	1 300
Kunnallisessa perhepäivähoidossa olevien lasten määrä	196	174	146	170	150
Yksityisessä perhepäivähoidossa olevien lasten määrä	36	40	35	40	40
Hoidossa olevien lasten määrä yhteensä	5 785	5 780	5 734	5 860	5 890
Kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki Kelalle (lasten määrä)	1 165	1 000	961	1 000	900

Perusopetus- ja iltapäivätoiminta

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Perusopetuksen oppilaiden ja nuorten kokonaismäärä vähenee ja alueiden väliset erot ovat suuret. Vähentyminen on voimakkainta maaseutualueilla. Kaupunkialueella lasten ja nuorten määrä pysyy melko tasaisena tai laskee maltillisesti. Ikäluokkien pienenemiseen on välttämätöntä varautua etukäteen.

Palveluverkostosuunnitelman ja toteutusaikataulun valmistuttua aloitetaan suunnitelman mukaisten toimenpiteiden valmistelu. Valmisteluun kuuluu tarveselvitysten tekeminen ja lakkautettavien koulujen / yksiköiden oppilaiden uudelleen sijoittelu. Lisäksi oppilaaksiottorajoja joudutaan tarkastelemaan.

Erilaisten koulutuksellisten ja tukea tarjoavien toimintamuotojen (mm. TUVA, aikuisten perusopetus, perusopetukseen valmistava ja S2) uudelleentarkastelu ja yhteensovittaminen on välttämätöntä resurssien ja ikäluokkien määrän vähetessä.

Oppimisen tuen lainsäädännön uudistamisen myötä lähikoulujen tarjoamaa tukea vahvistettiin perusopetuksessa. Henkilöstömäärää lisättiin ja keskitettyä erityisluokkaopetusta purettiin käyttöön lähikouluille.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Osaava tulevaisuus -pilottihankkeessa rakennetaan vuosien 2024 - 2026 aikana yhdessä Pohjois-Savon kuntien ja Itä-Suomen yliopiston kanssa koulu- ja aluetason oppivaa organisaatiota. Mukana on 15 kuntaa, yli 80 peruskoulua ja yli 1700 opettajaa. Hankkeessa tuetaan koulukohtaisten kehittäjäopettajien, kiertävien alueellisten pedagogisten mentoreiden ja räätälöidyn täydennyskoulutuksen avulla perusopetuksen opetushenkilöstön osaamisen kehittymistä. Kehittymisestä kerätään koulu- ja kuntatason arviointitietoa, jonka pohjalta luodaan valtakunnallinen osaamisen kehittämisen yhteistyömalli muiden kuntien, verkostojen ja yliopistojen käyttöön.

Perusopetuksen laatu- ja arviointijärjestelmän kehittämiseen panostetaan seuraavina vuosina. Perusopetuksen laatukselyt tehdään kaikilla kouluilla ja niiden tuloksia käytetään hyväksi perusopetuksen ja koulujen kehittämässä. Lisäksi Karvin tekemä oppimistulosten arviointi, kouluterveyskyselyn ja hyvinvointisuunnitelman tulokset tukevat opetuksen kehittämistä kaupunki ja koulutasolla. Tavoitteena on luoda tietoa, jonka avulla ajantasainen tieto ja tulokset voidaan tuottaa helposti saavutettaviksi.

Tekoälyn hyödyntäminen osana opetusta on tärkeä tavoite, johon henkilöstöä koulutetaan. Opetushenkilöstölle toteutetaan Navisec-koulutusmallia mukaileva velvoittava koulutus tekoälyn käytöstä. Digitaaliset laitteet ja sovellukset ovat luonteva oppimisen väline, jolloin kaikki saavat riittävät ja yhdenvertaiset valmiudet toimia yhteiskunnassa aktiivisina monimuotoisen median käyttäjinä ja tuottajina.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavia lapsia ja nuoria on edelleen tavallista enemmän. Maahanmuuttajille annetaan kohdennettuja palveluja ja tukea. Kotikansainvälisyyden lisäksi toteutetaan erilaisia kansainvälisyshankkeita ja -yhteistyötoimintoja. Useat peruskoulut ovat toteuttaneet ERASMUS-akkreditoinnin.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään Rajalan koulussa vuosiluokille 1 – 6 ja Hatsalan koulussa vuosiluokille 7 – 9. Lisäksi määräaikaista perusopetukseen valmistavan opetuksen luokkia on perustettu tarpeen mukaan eri kouluille. Valmistavien luokkien lisäksi kehitetään inklusiivista valmistavaa opetusta oppilaan lähikouluissa erityisesti alkuopetuksessa olevien lasten osalta. Tämä mahdollistaa pienen lapsen kiinnittymisen lähikouluunsa jo valmistavan opetuksen aikana.

Perusopetuksen koulujen kieli- ja kulttuuritietoisuutta kehitetään. Kielitietoinen pedagogiikka korostaa ja ohjaa kielellisen tuen tarpeen huomioonottamista jokaisen oppiaineen opetuksen yhteydessä. Oppimisen tuen lakiuudistuksen myötä koulujen uutena tukitoimena on opetuskielen tukiopeus.

Lakimuutos liikunnallisen elämäntavan edistämisestä astuu voimaan 1.8.2026. Muutokseen varaudutaan kevätlukukauden 2026 aikana.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Keväällä 2026 valmistuneen palveluverkostosuunnitelman toimeenpano aloitetaan. Tavoite sopeuttaa taloutta ja valmistautua lapsimäärän vähenemiseen tulevana vuosina ei toteudu täysimääräisenä.

Pirtin koulun (vuosiluokat 0 - 6) rakentaminen on meneillään ja koulu valmistuu syksyllä 2026. Minna Canthin koulun (vuosiluokat 7 - 9) rakentaminen Mölymäelle on käynnissä. Koulurakennus on valmis syksyllä 2027, jolloin rakennukseen muuttaa Hatsalan koulu väistöön. Kun Hatsalan koulun uudisrakennus tehdään, Minna Canthin koulu muuttaa Mölymäelle. Tällä järjestelyllä vältetään investointi kalliisiin väistötiloihin.

Opetuspalveluiden hallinnon ja asiantuntijatyön kokonaisuus on uudelleenorganisoitu syyskaudella 2025. Uudistuksen mukaisia toimintamalleja kehitetään ja syvennetään vuoden 2026 aikana. Uuteen kokonaisuuteen sovitetaan kansalaisopistotoimintaa ja tutkitaan myös toisiaan sivuavien prosessien kokonaisuutta. Perusopetuksen, TUVA-koulutuksen, lukiokoulutuksen ja kansalaisopiston opiskelijoita tukevaa yhteistoimintaa tarkastellaan kokonaisuutena ja pyritään tiivistämään toimintaa. Tavoitteena on parantaa palvelunohjausta ja varmistaa tuen turvaverkkojen toimivuus eri kohderyhmille. Lisäksi tavoitteena on resurssien optimaalinen käyttö ja hallinnon selkeyttäminen.

Perusopetuksen oppimisen tuen lainsäädännön uudistamisen myötä lähikoulujen tarjoamaa tukea vahvistettiin ryhmäkohtaisen tuen lisäresurssilla. Tämä mahdollisti noin 30 htv:n lisäämisen perusopetukseen. Lisäksi keskitetyn erityisluokkaopetuksen resurssin uudelleenjärjestely vahvistaa lähikoulujen tarjoamaa oppimisen tukea.

Lukuvuoden 2026-2027 alussa voimaantuleva liikunnallisen elämäntavan edistäminen huomioidaan opetussuunnitelmassa ja koulujen toiminnassa.

Koulujen hankesuunnittelujen yhteydessä kehitetään uudenlaisia ja ajanmukaisia oppimisympäristöjä ja luodaan oppimisympäristökonseptia yhdessä eri koulujen ja toimijoiden kanssa. Tällä hetkellä tavoitteena on yläkoulukonseptin luominen uuden Minna Canthin koulun rakentamisen yhteydessä. Yläkoulukonseptin erityinen haaste on tiimiopettajuutta ja muuntojoustavuutta mahdollistavien luokkien suunnittelu.

Viime vuosina Kuopiossa tuen kehittämisessä painopisteenä on koulun toimintakulttuurin kehittäminen, tuen tiimien luominen jokaiseen kouluun, tiimiopettajuuden lisääminen ja opettajien minäpystyvyyden vahvistaminen koulutusten avulla. Yhteisöllisen opiskeluhuollon, turvataitojen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen ja kiusaamisen ennaltaehkäisy pyrkivät vahvistamaan koulun ennaltaehkäiseviä tuen rakenteita.

Lisäksi painopisteenä on arviointityön ja mittaristojen kehittäminen. lähivuosien aikana opetuspalveluihin rakennetaan monipuoliseen dataan pohjautuva tietoa, josta tuotetaan reaaliaikainen näkymä seurantaan varten.

Talouden tasapainotus

Tasapainotustoimet, perusopetus	toimintatulot	toimintamenot
toimenpiteet yhteensä 1 000 €	0	14,00
Koulujen budjetointijärjestelmän muutos		300
Palvelussuhteen keston määrittely tosiasialliselle työajalle		10
Paikallinen sopimus musiikkiluokkien orkesterien johtamisesta		15
Opettajien kännyköistä luopuminen		15
1.8.2026 lakkautuvat koulut		223
Kaupunkitasoiset henkilöstösäästöt tasapainotusohjelman mukaisesti		273
Loput palveluverkkomuutokset tasapainotuskaudelta		564

Koulujen budjetointijärjestelmän muutos

- Toteutettu ja otettu käyttöön.

Palvelussuhteen keston määrittely tosiasialliselle työajalle

- Toteuttaminen aloitettiin tammikuussa 2025

Paikallinen sopimus musiikkiluokkien orkesterien johtamisesta

- Ei toteutunut

Opettajien kännyköistä luopuminen

- Sopeutus saavutettiin aiempaa käytäntöä muuttamalla, luopumatta kännyköistä

1.8.2026 lakkautuvat koulut

- Palonurmen ja Pulkonkosken koulut lakkautuvat

Kaupunkitasoiset henkilöstösäästöt tasapainotusohjelman mukaisesti

- Työssäolopäivien lisääminen, henkilöstösuunnittelun tehostaminen ja henkilöstöohjeiden vaikutus kustannuksiin.

Palveluverkkomuutokset

- Palveluverkkoselvitys valmistui keväällä 2026. Säästöt eivät toteudu suunnitellusti.

Tuloslaskelma

PERUSOPETUS- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA	TP	TP	TP	KS	Muutos €	Muutos-%
1 000 €	2023	2024	2025	2026	2025-2026	2025-2026
TOIMINTATULOT	6 167	6 226	6 795	6 901	106	1,6 %
Myyntitulot	2 537	2 876	4 389	3 955	-434	-9,9 %
Maksutulot	387	355	390	400	10	2,7 %
Tuet ja avustukset	2 931	2 634	1 601	2 167	566	35,4 %
Muut toimintatulot	312	361	416	379	-37	-8,8 %
TOIMINTAMENOT	-125 527	-128 829	-129 839	-134 860	-5 021	3,9 %
Henkilöstömenot	-68 947	-69 926	-70 767	-73 970	-3 203	4,5 %
Palvelujen ostot	-20 575	-21 602	-21 272	-22 509	-1 237	5,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 065	-2 027	-2 038	-2 498	-460	22,5 %
Avustukset	-100	-100	-100	-100	0	0,0 %
Muut toimintamenot	-33 840	-35 174	-35 661	-35 783	-122	0,3 %
TOIMINTAKATE	-119 359	-122 603	-123 044	-127 959	-4 915	4,0 %

Tunnusluvut

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Perusopetuksen toimintamenot euroa per 7–15-vuotias lapsi (€) ★	10 958	11 169	11 423	11 603	12 221

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Oppilasmäärä 20.9.	11 082	11 065	10 905	10 900	10 905
Luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä (%)	4,9	4,9	5,0	4,8	4,9
Opetusryhmän keskikoko 1 - 6 luokilla	17,9	17,5	17,7	17,2	17,7
Opetusryhmän keskikoko 7 - 9 luokilla	19,6	18,8	19,9	18,9	19,9
Vuosiviikkotunnit / oppilas	1,81	1,81	1,81	1,81	1,81
Tilojen määrä (m ² / oppilas)	13	13	13	13	13

Lautakuntaan nähden sitovista mittareista luokkamuotoinen erityisopetus, opetusryhmien keskikoot ja vuosiviikkotunnit saadaan kouluikkunasta. Kouluikkunasta saatavat pohjatiedot ovat jo julkistettaessa vanhentuneita. Lisäksi niistä on löytynyt edellisten vuosien tiedoista virheitä, jotka ovat vaikuttaneet lautakunnan talouslukuihin. Virheitä ei voi korjata takautuvasti, tunnusluvut ja mittarit ovat välttämätöntä päivittää tämän päivän tarkeisiin ja strategiaan vastaaviksi. Päivitystyö tehdään vuoden 2026 aikana ohjelmatyön ohessa.

Nuorisopalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kasvava maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten määrä ja yhteiskunnallinen tilanne lisäävät nuorisopalvelujen tarvetta.

Nuorten yhteiskuntatakuun toteutumista ja nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toimivuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Oppivelvollisuuden laajentaminen on muuttanut ohjaustoimintaa perusopetuksessa ja nuorisotyössä. Opinto-ohjauksen kehittämishankkeella ja koordinoivan opinto-ohjaajan työpanoksella kehitetään uusia käytänteitä perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheeseen ja tässä myös nuorisotyö on mukana. Etsivät sekä erityisnuorisotyö toimivat mahdollisuuksien mukaan tukea tarvitsevien oppilaiden opetusryhmien mukana.

Wörtti-hankkeen myötä käynnistynyttä oppilaitosnuorisotyötä pyritään vahvistamaan ja saamaan nuorisopalvelujen pysyväksi työmuodoksi.

Nuorten vapaa-ajan digitalisoitumisen vuoksi nuorisopalvelut suuntaavat työtään verkossa tapahtuvaan nuorisopalveluihin aikaisempaa enemmän. Laitekantaa pyritään päivittämään resurssien mukaan. Tietoturva vaikutusten arviointia kehittämällä pyritään saamaan käyttöön kaikki ne mahdolliset sovellukset, joiden parissa nuoret viihtyvät verkossa.

Palveluverkoston ja palvelutarpeen tarkastelu

Nuorisopalveluille etsitään aktiivisesti toimivampaa ja terveellisempää tilaratkaisua ruutukaava-alueelta.

Nuorisotyön ja -toiminnan lähtökohta on asuinalue. Nuorisopalvelujen organisaatiomuutoksen yhteydessä perustetut alueelliset tiimit korostavat tätä lähestymistapaa. Nuorisopalvelut tiivistävät yhteistyötä koulujen kanssa tilojen käytössä nuorten vapaa-ajalla ja osallistuvat omalla panoksellaan opetussuunnitelman toteuttamiseen. Ryhmytyksiin, erityisluokka- ja välituntitoimintaan liittyvä yhteistyö jatkuu ja laajenee. Hankkeen avulla alkuun saatettu koulunuorisotyö on vakiinnutettu keskeiseksi työmuodoksi ja sitä pyritään lisäämään.

Ajanmukaisten toimintaympäristöjen ja toimintakulttuurin kehittäminen

Nuorisopalveluissa tavoitteena on myös digitaalisen median ja teknologian aktiivinen, tehokas ja turvallinen käyttö ja sen kehittäminen. Myös nuorisotyön raportointia kehitetään ja uudistetaan. Nuorisopalveluissa käytetään kuntaliiton kehittämää valtakunnallista NuoDo-raportointijärjestelmää, joka avaa paremmin työn sisältöä. Sisäistä raportointia tehostamalla saadaan kattavammin tietoa ilmiöistä eri alueilla. Tunnuslukuja uudistamalla pyritään mittaamaan nuorisotyötä realistisemmin.

Lasten, nuorten kasvamisen, oppimisen ja hyvinvoinnin tuki

Oppivelvollisuuden jatkuminen on lisännyt yhteistyön tarvetta toisen asteen, nuorisopalveluiden ja perusopetuksen kesken nivelvaihe toiminnassa. Nuorten tukemista suunnitellaan yhä enemmän yhteistyössä.

Etsivää nuorisotyötä kehitetään painotukseltaan palveluohjauksellisempaan suuntaan. Etsivän nuorisotyön resursseja suunnataan tehokkaammin niihin kohderyhmiin, joilla on suurin palvelujen tarve, ja tähän liittyen etsivän nuorisotyön kohderyhmän ikäraja on nostettu.

Etsivän nuorisotyön prosessin ajoitusta kohdennetaan siihen ryhmään, joka on putoamisvaarassa, mutta vielä oppilaitoksen kirjoilla. Näin työn vaikutus tehostuu ja pudokkaista ei ehdi muotoutua niin suurta massaa, kun työtä suunnataan ennaltaehkäisevämpään suuntaan.

Erityisnuorisotyön resursseja kohdennetaan mm. päihteitä käyttävien sekä rikoksilla oireilevien nuorten kanssa tehtävään työhön. Ankkuri-tiimin nuorisonohjaajan, poliisin ja sosiaalityön tiivis yhteistyö koulujen kanssa jatkuu.

Ankkurityön ennalta ehkäisevän työn kohteeksi pyritään ottamaan maahanmuuttajanuoret, etenkin Ukrainan sodan vuoksi tänne muuttaneet. Erityisnuorisotyö hyödyntää Kauppakeskus Apajassa sijaitsevaa uutta nuorisotilaa toiminnassaan.

Yhdessä tekeminen ja osallisuus

Nuoria osallistetaan toiminnan sisältöjen tuottamiseen paikallisesti. Nuori Kuopio-toimitus jatkaa some-sisällön tuottamista nuorilta nuorille. Aluehallintoviraston myöntämällä avustuksilla järjestetään useita kymmeniä lasten ja nuorten harrastuskerhoja kouluilla ja nuorisotiloissa ja kouluilla toteutettavat harrastukset valitaan syksyisin koululaiskyselyn perusteella.

Arviointityön ja mittaristojen kehittäminen

Nuorisopalvelujen arviointia toteutetaan osana valtakunnallista seuranta- ja arviointia. Nuorisopalvelujen toimipisteet tekevät nuorisotyön perussuunnitelmaan perustuvat toimintansa itsearviointit kaksi kertaa vuodessa. Uusia mittarilukuja (nuorisotyö kouluissa, muualla kohdatut nuoret) otetaan seurantaan.

NUORISOPALVELUT	TP	TP	TP	KS	Muutos €	Muutos-%
1 000 €	2023	2024	2025	2026	2025-2026	2025-2026
TOIMINTATULOT	428	507	625	376	-249	-39,8 %
Myyntitulot	46	41	97	55	-42	-43,3 %
Maksutulot	26	21	21	42	21	102,8 %
Tuet ja avustukset	303	384	453	255	-198	-43,7 %
Muut toimintatulot	52	60	54	24	-30	-55,8 %
TOIMINTAMENOT	-4 664	-4 869	-4 704	-4 826	-123	2,6 %
Henkilöstömenot	-2 230	-2 346	-2 469	-2 513	-44	1,8 %
Palvelujen ostot	-411	-360	-341	-407	-66	19,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-110	-106	-92	-95	-3	3,4 %
Avustukset	-4	-13	-7	0	7	-100,0 %
Muut toimintamenot	-1 907	-2 043	-1 794	-1 811	-17	0,9 %
TOIMINTAKATE	-4 236	-4 363	-4 079	-4 450	-371	9,1 %

Tunnusluvut

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Nuorisopalveluiden asiakaskäynnit (kpl)	191 381	136 736	136 585	200 000	200 000
Suunnitelmallisesti tuettujen nuorten määrä	370	465	423	500	500
Nuorisopalveluiden bruttokustannus (€ / asiakaskäynti)	24	24	34	23	24
Nuorisopalveluiden tilojen määrä (m ²)	9 997	7 376	7 376	7 376	7 376
Nuorisotyö kouluissa (kohtaamiset)					100 000
Muualla kohdatut nuoret					100 000

Lukiokoulutus ja Kuopion alueen urheiluakatemia

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kuopiossa toimii kuusi päivälukiota ja aikuislukio. Yleislinjojen lisäksi Kuopion lukioissa toimii neljä valtakunnallisen erityisen koulutustehtävän linjaa: IB-linja eli International Baccalaureate (Kuopion Lyseon lukio), Urheilulinja (Kuopion klassillinen lukio) sekä musiikin ja tanssin linjat (Kuopion taidelukio Lumit). Lisäksi painotettuna opetuksena toimii taidelukio Lumitin ilmaisutaidon linja, Kallaveden lukion liiketoiminnan linja ja Nilsian lukion alppikoulu.

Lukiokoulutukseen ensisijaisesti hakeneiden määrä vuonna 2025 oli noin 200 hakijaa enemmän kuin lukiokoulutukseen oli varattu aloituspaikkoja. Kaikkien lukioiden sisään pääsyn keskiarvorajaksi muodostui 7,08, mutta suosituimmista se lähenteli yhdeksää. Lukiopaikkojen turvaaminen hakijoille on jatkossa tärkeää.

Kuopion lukioiden laajaa yhteistoimintaa on maaseutulukioissa kehitetty digitaalisen hybridiopetuksen keinoin lukiokoulutuksen saatavuuden turvaamiseksi. Keskustan alueen lukioissa tehdään tiivistä yhteistyötä opintotarjonnan suunnittelussa. Opintotarjotintyöryhmässä sovitaan valinnaisten opintojaksojen yhteistoteutuksesta sekä yhteisistä tuntiopettajaista. Lukioiden yhteinen virtuaalinen kurssitarjotin mahdollistaa opintojaksojen itsenäisen suorittamisen.

Lukioiden yhteinen Lupa-paja hanke päättyy kesällä 2026. Hankkeen tulokset osoittautuivat niin hyviksi, että tavoitteena on jatkaa Lupa-pajan toimintaa kaupungin omalla rahoituksella, jota tullaan hakemaan lisätalousarviossa sekä TA 27:ssö. Lupa-pajan toteutus tehdään jatkossa yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa. Lupa-paja on lukiokoulutuksen vahvimpia tukimuotoja, jonka tavoitteina on lukio-opintojen keskeyttämisen ennaltaehkäisy ja lukio-opiskelun kokonaisvaltainen eteenpäinvieminen. Valmennuksellisenä tavoitteena on nuoren sosiaalinen vahvistaminen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi.

Kuopion aikuislukion järjestää nivelvaiheen TUVA-koulutusta Puistokoulun tiloissa. TUVA-koulutuksen eli tutkintoon valmentavan koulutuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelunvalmiudet, joiden avulla opiskelija voi hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen ja suoriutua näistä opinnoista. TUVA-koulutuksessa on yhteensä 80 paikkaa ja sitä toteuttaa neljä linjaa: 10-TUVA, Silta-TUVA, S2-TUVA ja Paja-TUVA.

Oppilaitosyhteistyötä toisen asteen kanssa kehitetään Wörtti-hankkeen myötä. Tavoitteena on parempi kiinnittyminen opintoihin sekä moniammatillinen työskentely putoamisvaarassa olevien opiskelijoiden kanssa. Jatkossa oppilaitosnuorisotyö pyritään vakiinnuttamaan osaksi nuorisopalvelujen vakituista toimintaa.

Toisen asteen yhteistyöstä ammatillisen koulutuksen kanssa (kaksoistutkinto) vastaa Kuopion aikuislukio vielä tulevan lukuvuoden 2026 – 2027. SAKKY on hakenut lukion järjestämislupaa Kuopiossa ja SAKKY:n tavoitteena on toteuttaa kaksoistutkintokoulutus itse lukuvuoden 2027 alusta. Tämä tulee vaikuttamaan aikuislukion toimintaan jatkossa.

Kuopion alueen toisen asteen oppilaitokset ja naapurikuntien lukiot muodostavat toisen asteen yhteistyöryhmän, jossa jaetaan ajankohtaisia asioita, linjataan yhteisiä aikatauluja ja mm. järjestetään vuosittain yhteinen yhteisvalinnan Hakijoiden ja huoltajien ilta.

Kuopion alueen urheiluakatemia toiminnassa on mukana kuusi toisen asteen ja kaksi korkea-asteen oppilaitosta. Yhteistyöstä on lisäksi sovittu Kuopion kaupungin perusopetuksen urheiluluokkien kanssa erillisellä sopimuksella. Toiminta rahoitetaan vuosittaisilla jäsenmaksuilla ja Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä vuosittaisella avustuksella. Urheiluakatemia on toiminut yli 15 vuotta yhden henkilön resurssilla ja toiminta on laajentunut moninkertaiseksi. Kuopion kaupungin uuteen kaupunkiin tehtiin kirjaus Kuopiosta johtavana urheilukaupunkina. Näillä perusteilla urheiluakatemialla palkattiin toiminnanjohtajan työparina toimiva koordinaattori. Tukimuodot valmentautumisen ja opiskelun yhteensovittamiseksi sekä asiantuntijapalveluiden tarjoaminen vahvistuvat. Vuonna 2026 työskentelyn painopisteisiin on lisätty Savilahden urheilukampuksen luominen.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Lukion oppimisen tukea ja erityisopetusta kehitetään uuden lainsäädännön mukaan. Oppimisen tuki lukiossa merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Opiskelijalla on oikeus hallintopäätökseen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Erityisopetuksen päätöstä lähdetään hakemaan huoltajan aloitteesta tai tahdonilmauksesta tai opiskelijan pyynnöstä tai erityisopetuksen tarpeen ilmetessä lukio-opinnoissa.

Oppimisen tuen vahvistamiseksi on tavoitteena järjestää aineenopettajille suunnattu NEPSY valmentajien kouluttaminen.

Lukiokoulutuksen oppimisympäristöt mahdollistavat monipuolisten ja ajanmukaisten työskentelymenetelmien käyttämisen. Lukioiden opetus toteutuu pääsääntöisesti monimuotoisena kontaktiopetuksena. Kontaktiopetuksen rinnalla etä- ja verkko-opetus lisää opiskelijan mahdollisuuksia joustaviin opintoratkaisuihin ja laajentaa opetustarjontaa. Itsenäiset opintosuoritukset toteutetaan pääasiassa Kuopion lukioiden yhteisen verkkotarjottimen kautta.

Lukioiden yhteinen TYKO-viikko (työelämä- ja korkeakouluviikko) vakiintuu osaksi lukioiden toimintaa. TYKO-viikolla ovat mukana kaikki Kuopion lukiolaiset lukuun ottamatta aikuislukion opiskelijoita. Työelämä- ja korkeakouluviikko mahdollistaa työelämä- ja korkeakoulututustumisen kaikille lukiolaisille tasapuolisesti. Kaikkien Kuopion lukioiden 1. vuoden opiskelijat osallistuvat työelämäviikolle ja 2. vuoden (ja koulussa olevat 3. vuoden) opiskelijat korkeakouluviikolle. Viikon aikana ei ole tavallisia opintojakson oppitunteja, vaan TYKO-viikolla on oma lukujärjestys.

Kaupungin strategian mukaisesti kansainvälistyminen on yksi lukiokoulutuksen keskeisiä tavoitteita. Erasmus+ -akkreditointi mahdollistaa Kuopion kaupungin lukioiden kansainvälisen yhteistyön laajentamisen nykyisestään.

Tavoitteena vuoden 2026 on Kuopion lukiokoulutuksen palveluverkkoselvitys- ja –suunnitelma, jossa laaditaan suunnitelma lukioverkoston kehittymisestä vuoteen 2035 asti.

Vuoden 2024 lopussa päättyneiden OPH:n laatuhankeiden kautta on tehty lukion laatuksikirja sekä hankeverkoston lukioiden (Kuopio, Jyväskylä, Lahti ja Hämeenlinna) yhteinen vertaisarviointi malli.

Opetuksen laatua arvioidaan ja kehitetään opintojaksopalautteilla, lukiokohtaisilla kyselyillä sekä oppimistulosten arvioinneilla. Kuopion lukioiden yhteisillä laajoilla opiskelijakyselyillä arvioidaan mm. opetuksen laatua ja opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Tulokyselyyn vastaavat ensimmäisen, olokyselyyn toisen vuoden ja päättökyselyyn lukion päättävät opiskelijat. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan muun muassa kouluterveyskysely ja muut tutkimukset.

Jatkossa tavoitteena on edelleen kehittää lukioiden olemassa olevaa laatu järjestelmää ja luoda tietoa, josta ajantasainen tieto ja tulokset ovat helposti hallinnon ja oppilaitosten saavutettavissa.

Talouden tasapainotus onnistui vain osin ylimitoitettujen sopeutustavoitteiden vuoksi. Sopeutusta jatketaan muun muassa vähentämällä hanketoimintaa.

Tuloslaskelma

LUKIOPALVELUT JA URHEILUAKATEMIA	TP	TP	TP	KS	Muutos €	Muutos-%
1 000 €	2023	2024	2025	2026	2025-2026	2025-2026
TOIMINTATULOT	2 630	2 509	2 106	1 643	-463	-22,0 %
Myyntitulot	575	463	562	287	-275	-48,9 %
Maksutulot	414	485	568	510	-58	-10,2 %
Tuet ja avustukset	1 573	1 521	928	790	-138	-14,9 %
Muut toimintatulot	68	40	48	56	8	15,7 %
TOIMINTAMENOT	-25 569	-26 242	-25 908	-26 064	-156	0,6 %
Henkilöstömenot	-14 806	-15 623	-15 809	-15 927	-119	0,8 %
Palvelujen ostot	-3 138	-2 965	-2 294	-2 405	-111	4,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 504	-1 362	-1 434	-1 375	59	-4,1 %
Avustukset	-6	0	0	0	0	0,0 %
Muut toimintamenot	-6 115	-6 292	-6 372	-6 357	15	-0,2 %
TOIMINTAKATE	-22 938	-23 733	-23 802	-24 421	-620	2,6 %

Tunnusluvut

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Valtionosuuteen oikeuttava painotettu opiskelijamäärä	2 596	2 591	2 868	2 540	2 600
Kahden tutkinnon koulutuksen opiskelijamäärä	279	350	365	300	350
Peruskoulun päättäneiden lukiokoulutukseen hakevien määrä (%)	68	78	79	62	76
Peruskoulun päättäneiden lukiokoulutukseen päässeiden määrä (%)	50	68	62	52	70
Vieraskuntalaisten osuus lukion aloittaneista (%)	22	22	20	24	20
Ensisijaisten hakijoiden määrä / lukion aloituspaikat (%)	100	100	125	105	105
Päivälukion kaikkien kurssien lukumäärä (kpl)	3 248	2 391	2 393	3 100	2 300
Bruttokustannus € / opiskelija, kaikki vuosikurssit	9 439	9 778		9 397	9 696
Lukioiden tilojen määrä (m ²)	25 423	23 105	23 105	25 424	23 105
Tilojen määrä (m ² / opiskelija)	10	9	8	10	9

Kansalaisopisto

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kansalaisopisto-opetuksen keskiössä ovat kansalaistaidot eri muodoissaan, yhdessä oppimisen ja opiskelijoiden omien vahvuuksien tunnistamisen kautta tuetaan kuntalaisten taitoja osallistua ja vaikuttaa kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Erityisesti ikääntyneiden suhteellisen osuuden lisääntyminen väestössä lisää elinikäisen oppimisen palvelutarvetta. Verkko- ja monimuotoista opetusta kehitetään edelleen osallistujien tarpeita vastaaviksi.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kansalaisopiston vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, osallisuutta, hyvinvointia sekä mm. kestäväen kehityksen ja monikulttuurisuuden toteutumista. Opetuksen monimuotoisuudella turvataan osallistumisen mahdollisuus tasa-arvoisesti asuinpaikasta ja sosioekonomisesta asemasta tai terveydentilasta riippumatta. KAPOS-hankeessa kehitetään toimintamalli, jossa kohderyhmänä nuoret (18-35 v.) vahvistavat perustaitojaan.

Kansalaisopiston toiminnassa painottuvat aktiivisen elämäntavan mahdollistaminen (ml. digitaidot ja osallisuus) eri ikäryhmät laaja toiminta-alue huomioiden. Voimavarakeskeisen pedagogiikan keskiössä on aito kohtaaminen. Jokaisen ihmisen hyvinvointiin vaikuttaa vahvasti kokemus elämän arvokkuudesta.

Tuloslaskelma

KANSALAIPOISTO	TP	TP	TP	KS	Muutos €	Muutos-%
1 000 €	2023	2024	2025	2026	2025-2026	2025-2026
TOIMINTATULOT	2 010	2 120	2 302	2 144	-158	-6,9 %
Myyntitulot	746	773	805	834	29	3,6 %
Maksutulot	1 139	1 172	1 321	1 230	-91	-6,9 %
Tuet ja avustukset	65	70	84	13	-71	-84,5 %
Muut toimintatulot	60	105	92	67	-25	-27,5 %
TOIMINTAMENOT	-5 447	-5 603	-5 686	-5 980	-294	5,2 %
Henkilöstömenot	-3 793	-3 835	-3 971	-4 131	-160	4,0 %
Palvelujen ostot	-285	-386	-314	-278	36	-11,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-129	-107	-118	-114	4	-3,7 %
Avustukset	-60	-65	-73	-222	-149	204,3 %
Muut toimintamenot	-1 181	-1 210	-1 209	-1 235	-26	2,1 %
TOIMINTAKATE	-3 437	-3 484	-3 384	-3 836	-452	13,4 %

Tunnusluvut

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Kansalaisopiston nettokustannus €/opetustunti (€) ★	78,9	80,6		82,3	85,23

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Kansalaisopiston opiskelijamäärä (brutto)	24 304	23 498	24 608	24 000	24 000
Kansalaisopiston opetustuntien lukumäärä	43 564	43 212	44 641	43 600	43 600
Kansalaisopistojen tilojen määrä (m ²)	3 714	3 965	3 965	3 965	3 965
Kurssien määrä	1 855	1 838	1 925	2 140	2 140
Bruttokustannus € / opiskelija (brutto)	224	239	231	235	249